

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Francišanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1-50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ imas članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Moderna demokracija in stanovske organizacije.

Moderna demokracija t. i. nova demokracija, ki jo bo treba pri nas šele organizirati in pravzaprav ustvariti, bo morala stremeti za tem, da bo za urejevanje vsega socialnega življenja dobivala vzpodbudo od stanovskih in strokovnih organizacij.

Stanovske in strokovne organizacije bodo dobile veliko večji vpliv na socialno in s tem tudi na politično življenje, kakor ga imajo danes.

Zato moramo vse pojave in struje, ki ovirajo in nasprotujejo očiščenju in odrekanju potrebo tega vpliva strokovnim in stanovskim organizacijam za socialno in politično življenje smatrati kot skrajno reakcionarne. One zavirajo in onemogočujejo očiščenje in ozdravljenje socialnih in s tem tudi političnih razmer, ki postajajo tudi pri nas vsak dan bolj neznosne, ker se vsako vprašanje, četudi je še tako strokovnega značaja, presoja s partizanskega, strankarsko-političnega in ne s strokovnega stališča.

In zaradi tega se širi vedno večje nezadovoljstvo med posameznimi strokami — stanovi.

Reakcionarne stranke negirajo potrebo čisto stanovskih organizacij, one negirajo potrebo vpliva stanovskih organizacij na javno življenje čes — saj so v političnih strankah zastopani vsi stanovi in naj tam zastopajo svoj stan in izražajo svoja mišljenja. One propagirajo stanovsko razcepljenost po strankarsko-politični opredeljenosti, ker je to v korist nim samim, ni na to v korist občemu socialnemu napredku in razvoju, ki trpi na tem, ni to v korist stanovom in strokam, ki hira in boleha na tem v občutno škodo splošnega socialnega življenja in razvoja in v občutno škodo konsolidacije države.

Vedno bolj jasno se vidi propadanje na vseh poljih Strankarske politične struje niso več kos ogromnim socialnim nalogom, ki bi jih morala rešiti država. To se vidi tudi v prosveti! Če se ne bodo dvignili posamezni stanovi in ne bodo pričeli s čiščenjem v svojih strokah ter ne bodo delovali na povzdigi svojih strok, bo šla ta gnoloba naprej.

Smernice Vidovičevega kluba in šole v Ljubljani.

V svesti s, da je temeljita izobrazba eno največjih bogastev naroda in posameznika, je ustanovil v Sarajevu Miljenko Vidović svojo srednjo šolo. Ker Slovenci sami zaenkrat še ne utegnemo

Nesposobnost in nerazumevanje političnih faktorjev do socialno prosvetnih potreb se nam prikazuje vedno v večji meri.

Zato se je tudi javno mnenje pričelo že obračati in je pričelo uvidevati potrebo vpliva stanovskih in strokovnih zastopov na javno življenje. Ustanavljanje so se pričele stanovske in strokovne zbornice, ki iščejo čistega, strokovnega vpliva na naše javno življenje. Nekatere politične stranke danes še sabotirajo te korporacije, one hočejo ovirati pohod moderne demokracije, ker se je boje, da bo zrušila gnile in koruptne ideje in stvarne temelje, na katerih se še vzdržujejo.

Toda zaman!

Reakcija na vsa koruptna dejanja, na vsa partizanska dejanja, ki so korumpirala posamezne stanove in demoralizirala stroke, mora priti. Preizkušnja, ki so jo prešli posamezni stanovi, je prevelika, da bi še iskali naslon na politično javnost mesto na svojo stanovsko in strokovno silo.

Ni dolgo tega, ko se je politična javnost rogala, »da širimo posebne vrste stanovstvo«, a kmalu bo prišel čas, ko bodo tudi ti reakcionarci morali kloniti pred mogočnim pohodom moderne demokracije, v kateri bodo tudi čiste stanovske in strokovne organizacije igrale veliko vlogo.

Zato je tudi za učiteljski stan skrajni čas, da se otrese neg iz preteklosti in se prične pripravljati za novo stanovsko življenje in novo dobo, ki je na pohodu in ki mora priti. Samo bo krivo svoje usode, če se ne bo zavedalo važnosti momenta, ki mu je dan.

Nova doba bo morala dati priliko posameznim stanovom, da se organizirajo na čisti stanovski in strokovni osnovi in da dobe kolikor mogoče čimveč vpliva soddločevati v strokovnih zadevah. Stanovske in strokovne organizacije bodo morale dobiti odločilnejši vpliv na zakonodajo in upravo, njih zdrava osnova je predpogoj za ozdravljenje vsega javnega življenja in tudi predpogoj za zdravo prosvetno politiko v državi.

začeti samostojne šole in samosvoje pokreta smo se priključili Vidoviču. Naša sedanja šola je samo pomoč slovenskim učencem Vidovičeve dopsne šole. Naš daljni cilj pa ostane: ustanoviti

štva naj skušajo z vsemi sredstvi razširiti svoje delovanje, tako da postanejo naše planine pristopne vsem slojem našega naroda, zlasti še mladini kot najuspešnejše sredstvo, s katerim se da zadržati tuberkulozo ter se jači živčevje ter vse telesne in duševne konstitucije Podmladka.

4. Vlada, narodna skupščina in občine naj se zavedajo svoje dolžnosti glede lečenja tuberkuloze ter naj po vzgledu vseh kulturnih narodov ustanove vzdolž naše dolge in krasne morske obale zdravilišča proti škrofulozni, v zdravilnih krajih naših gor, na zdravilišču za tuberkulozo odraslih. V Sloveniji naj se ustanovi zdravilišče na Rakitni za Krimom. Sredstva za take zavode naj se dobe na ta način, da naj bodo ta zdravilišča zajedno industrijska mesta, ki nudijo ekstenzno tuberkuloznim in njih rodbinam. V to svrhu naj skupščina sklene monopol za take industrije, katere bi se v ta namen uvedle v kraljevino in še takega značaja dane kvaritno zdravilnega ozračja (n. pr. industrija kožna galanterija, tvornice vagonov, salonskih garnitur itd.).

Dan Rdečega križa.

Tudi na dan Rdečega križa, dne 6. avgusta 1925, so sodelovali Podmlad-

ništno slovensko srednjo šolo in slovenski prosvetno-vzgojni pokret v okviru Vidovičevih načel.

V Sloveniji se je vršilo in se še vrši ogromno prosvetno manj vzgojno delo. Vendar so to raztresena hotenja, ki ne prinašajo zaželenih uspehov.

Slovenski narod in slovenski človek mora vzrast sam iz sebe in tvoriti v svojem bistvu in hotenju popolno enotnost.

Zlasti delo raznih ljudskih visokih šol je pokazalo, da je prehod od osnovnošolske izobrazbe kljub samoizobrazbi prevelik in da mora posredovati med višjo stopnjo npr. celotni srednješolski nauk, ki je v svojem jedru prvovrstna enota. Šele absolventu ljudske srednje šole je mogoče razumeti in popolnoma prevzeti sodobne kulturne težnje.

Da je mogoče srednješolsko snov predelati v zadosti širokem in globokem obsegu v dveh letih izhaja iz sledečih razlogov: učenci so odrasli in imajo veliko življensko izkušnjo ter izobrazbo; stoječi sredi življenja vedo ceniti vrednost prosvete in duhovne popolnosti; manjka jim le sistematičen pregled in enoten vidik klasične izobrazbe in vzgoje.

Ti učenci, po življenju zreli moške, si žele izobrazbe in omike in so globoko

hvaležni znanju ter zlasti vredni me razširjavalci in apostoli.

Prišli so časi, da je človeku, možu slovenske korenine potrebna srednja šola, kakor mu je včas zadostovala osnovna.

Ore za čim višjo kulturno in etično izobrazbo vsakega Slovenca, in še posebej vsake Slovenke za čim višjo kulturno stopnjo slovenskega naroda in za čim večje harmonično duhovno bogastvo izvirne slovenske kulture.

To so naše smernice

V Ljubljani, dne 3. junija 1926.

Odbor Vidovičevega kluba: Hugo Bažuk, abs. phil., predsednik; Stevo Lehmaner, drž. uradnik, podpredsednik; Vladimir Kravos, strokovni tajnik, tajnik; Ivan Zorjan, uradnik OUZD, blaginjak.

Učiteljski zbor: Hugo Bažuk, abs. phil., voditelj in učitelj slovenščine in zgodovine; Franjo Ančik, akad. slikar, učitelj opisne geometrije; Angela Kravosova, učiteljica za francoščino in srbohrvaščino; Ciril Arko, stud. phil., učitelj matematike, fizike in zemljepis; Vinko Bernik, stud. chem., učitelj kemije in latinščine; Franc Vrščaj, stud. med., učitelj prirodopisja.

Esperanto in zveza narodov.*

V odgovor g. tov. P. Golobiču Čemu zavračate, česar nisem trdil? Zveza narodov niti nisem omenil, ker ona ni lingvistična, temveč politična instanca. Težko je verjeti, da bi kak diplomat poznal esp. slovnico kamo-li da bi se Esp-a posluževal. Kaj pa je vredno, če Zveza n. pr. drugim priporoča učiti se Esp-a, a sama ga ne mara rabiti? Sicer je pa trditev, da je Zveza priporočala Espo za mednarodni jezik, iz trte zvita, kar vedo tisti, ki sprejemajo informacije ne le od espistov, marveč tudi od drugih strani. Pri Zvezi je zaposlen dr. E. Privat, ki je obenem prezidento de Universala Esperanto Asocio in ta mož porablja vsak trik, da bi dosegel Espo kak papirnati uspeh. Ko bi »Učit. Tov.« ne bil z drugim gradivom preobložen, bi tu priobčil tozadevno korespondenco s tamki Zveze.

Kar se tiče slovnice in rabe Espo, velja ravno tako za Ido. Izobraževalne komisije obstojajo tudi za Ido, kjer jih

* Želja mnogih čitateljev je, da zaključimo tudi to debato, na kar — prosimo — naj se tudi gg. dopisniki ozirajo.

Uredništvo.

na še mi, se lahko vsak čas uvedejo. Kongrese imajo tudi Idisti, letos od 1. do 4. avgusta n. pr. v Pragi! Zakaj da »Društvo brzojav« pri zadnjem kongresu v Parizu še ni sprejelo tudi Ido kot »une langue claire«, to bi vedel pojasniti dr. E. Privat, ki se je ondi kot nedelegat trudil za — kulisami! Espisti pa zamočujajo, da morajo za brzojav pisati drug alfabet kot ga vobče rabijo. Sicer je v nekaterih državah n. pr. v Švici, Ido že zdavno pripuščen k brzojavljanju kot razločen in jasn jezik. S 1. novembrom bo dovoljen tudi še drugod, ker se Ido priporoča z bog svojih lastnosti brez kričave propagande.

Vi trdite, da je Espo logičen jezik, Vaši inozemski somišljeniki pa očitajo ravno ldu prestrogo logiko. Le en primer! V »Literatura Mondo« Nr. 6, 1925, čitam med drugim sledeče: »... V resnici govoreč Espo, se čutimo v prijetni nemarnosti (negligence), dočim strašno logični Ido stiska kakor tesna obleka, v kateri se komaj more hodi.« Torej pred logiko je espiste strah in učitelji naj bi pomagali iztebiti še to trohico logika s sveta, kolikor je še nahajamo!! Veliki misleci vseh vekov bi potem zastajali živeli!

vilo članov, je oblastni odbor z odobrenjem glavnega odbora z dne 10. aprila 1925, br. 2373, potrebno ukrenil, da se osnujejo po vsej Sloveniji sreski odbori in da pristopijo k Podmladki po možnosti vse osnovne, meščanske in srednje šole. Ti sreski odbori začno delovati s šolskim letom 1925/26.

Nadalje delovanje Podmladkarjev.

Delovanje Podmladkarjev se razvija v ugodni smeri.

a) Uporaba članarine, 50% mesečne članarine so pošiljali šole glavnemu odboru. Daljnjih 50% je ostalo na šolah. Od te vsote in drugih zaslužkov in prostovoljnih darov so se na mnogih šolah nabavile za redne učence šolske potrebščine, perilo, obleka, zdravila; na nekaterih šolah so se nakupile knjige za šolsko knjižnico, prispevalo se je revnim učencem za ferijalno kolonijo itd. Tako se je uporabljal denar v zmishlu Podmladkovih stremeljen.

b) Šolska kopališča so na 18 organiziranih šolah

c) Igrališča ima 36 šol.

č) Šolske delavnice so na 14 šolah: Črnomeli osnovna šola; Kamnik, deška šola (književstvo); Tržič, deška meščanska šola (mizarstvo); Krško, osn. šola (mizarstvo); Krško, deška meščan-

LISTEK.

Organizacija mladine in delo učiteljstva pri isti.

(Dalje.)

Na tem zborovanju je bila soglasno sprejeta tudi sledeča

resolucija:

Podmladek našega naroda je v nevarnosti, groze mu škrofuloze, tuberkuloze, telesne degeneracije sploh. Vsled tega pozivljamo odbor, da izvrši sledeče korake:

1. Pozvati je vlado, narodno skupščino in občine, da store vse korake, da setakoj prične z gradbami higienskih stanovanj po vzgledu drugih kulturnih držav. Najbolj se priporoča vzeled bratskega češkega naroda, kjer prednjači v tem oziru hipotekarni denarni zavodi.

2. V svrhu profilakse naj se vpele za vse mestne šole institucija skavtizma pospešuje naj se upeljuje skavtskih principov tudi pri drugih organizacijah, telovadnih, športnih itd.

3. Planinstvo naj se proglasi kot narodni šport; planinska dru-